

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia: Ju.L6@regeringskansliet.se

Vår referens/dnr:
SN Dnr 2025-13

103 33 Stockholm

Er referens/dnr:
Ju2025/00072

2025-04-28

Remissvar

Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter (SOU 2025:2)

Svenskt Näringsliv har inbjudits att lämna synpunkter på förslagen i betänkandet. Svenskt Näringsliv är det samlade näringslivets röst med drygt 60 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 49 bransch- och arbetsgivarförbund.

Svenskt Näringsliv väljer att begränsa sitt svar till avsnittet om egendomsskydd och näringsfrihet.

Av direktivet till kommittén slås fast att det är självklart i en liberal demokrati att äganderätten ska vara starkt skyddad. Det samma gäller frågan om att bedriva näring och utöva ett fritt yrke. Vidare konstateras att rätten till egendomsskydd enligt regeringsformen i vissa avseenden har en mer begränsad räckvidd än motsvarande rättigheter i Europakonventionen. Mot den bakgrunden och med hänsyn till att riksdagen i betänkandet 2018/19:KU27 tillkännagav för regeringen att de bör tillsätta en parlamentarisk kommitté för att se över och stärka det grundlagsreglerade egendomsskyddet är det beklagligt att kommittén väljer att inte lägga fram något förslag i den riktningen.

Svenskt Näringsliv menar att det finns starka skäl för att komplettera 2 kap. 15 § och 2 kap. 17 § RF med ett uttryckligt krav på proportionalitet. Även om ett synsätt utvecklats i svenskt rätt som innebär att egendomsskyddet kräver en proportionalitetsbedömning i det enskilda fallet så medför en grundlagsreglering en självständig betydelse. Regeringsformen skulle med

ett sådant tillägg tydligare knyta an till Europakonventionen, där proportionalitet är centralt.

När det gäller utformningen av en uttrycklig proportionalitetsprincip ansluter Svenskt Näringsliv till det förslag som framförs i särskilt yttrande från ledamöterna Enström och Ottosson med flera. Såväl lagstiftaren som det allmänna bör vid intrång i äganderätten och näringsfriheten i ett första steg pröva huruvida det föreligger ett angeläget allmänt intresse. Därtill bör det även prövas om syftet med intrånget kan tillgodoses på annat sätt samt om fördelarna med intrånget överväger de olägenheter som drabbar enskilda.

Enligt Svenskt Näringsliv bör en komplettering enligt ovan kunna införas utan ytterligare beredning. Någon särskild konsekvensutredning är därför inte nödvändig. Det gäller inte minst mot bakgrund av att kommitténs övriga förslag i betänkandet inte bedöms få sådana konsekvenser att de ska redovisas enligt kraven i kommittéförordningen. Effekterna av kompletteringen får bedömas vid ett senare skede om och när proportionalitetsprincipen prövas vid utformning av framtida föreskrifter.

I det fall ett införande av en uttrycklig proportionalitetsprincip inte anses tillräckligt utredd i betänkandet delar Svenskt Näringsliv uppfattningen som framförs i särskilt yttrande av ledamoten Björk. En ny utredning bör i så fall tillsättas med uppdrag att specifikt lämna förslag på hur egendomsskyddet och näringsfriheten kan stärkas i grundlagen.

Svenskt Näringsliv

Göran Grén

Christer Östlund